

Migratie, Samen leven en Geloven: DOORDENKERTje

Inleiding

Een eerste DOORDENKERTje van MiSaG. Zoals u in Pronews kon lezen zullen wij regelmatig zo'n DOORDENKERTje op de website van de VPKB zetten.

MiSaG betekent: 'Migratie, Samenleven en Geloven', een werkgroep van de VPKB.. Vroeger werden we 'Migrantcommissie' genoemd. De tijd is allang voorbij dat we als 'witte kerk' spraken over het 'opkomen voor migranten'. Onze gemeenten zijn op vele plaatsen superdivers, en tonen aan dat het gaat om samen met alle 'zwarte en witte' mensen op te komen voor een rechtvaardige, vreedevolle samenleving vanuit een gemeenschappelijk geloof.

De eerste DOORDENKER spitst zich toe op 21 maart, de internationale dag tegen racisme. U vindt het verhaal van Martin Oluwadiran,

een kunstschilder uit Hasselt, die ons ook één van zijn recente schilderijen toont. Als u dat in het echt wilt zien, kunt u naar de VPKB-gemeente in Hasselt gaan, waar het hangt te pronken.

Martin werd geïnterviewd door ds Heleen Ransijn uit Vilvoorde en hij vertelde haar dat hij niet zo zeer gelooft in racistische mensen, maar dat hij wel vaak ervaart dat er 'domme, luie en blinde mensen' zijn, die niet verder kijken dan hun neus lang is. Lees maar, dan begrijp je wat hij bedoelt.

Een klein stukje Bijbelstudie laat zien dat bevrijd worden van vooroordelen tijd kost, maar dat het wel een uitdaging is als je achter Jezus wilt aangaan, zoals Petrus ervoer.

Naima Charkaoui schreef een paar jaar geleden een boek over racisme en wat dat eigenlijk doet aan de slachtoffers. ds Ina Koeman las het en zet er wat gedachten bij.

Graag wijzen we u op de bruikbare en leeswaardige brochure, die de werkgroep 'Kerk in de Samenleving' maakte met het oog op deze internationale dag tegen racisme. We hopen dat u deze kunt gebruiken om u te bekwamen in uw opkomen voor een rechtvaardige en vreedevolle samenleving, waarin er plaats is voor alle, alle mensen!

"Als Christen moet je 'Christ-like behaviour' laten zien"

Interview met Martin Oluwadiran

Martin Oluwadiran is 23 jaar geleden vanuit Nigeria naar België gekomen en woont nu in Hasselt. Als kunstschilder geeft hij ook schilderlessen. In de loop van de tijd heeft hij een trouwe kring van leerlingen opgebouwd in Hasselt.

"Toen ik naar België kwam, had ik aanvankelijk niet het idee dat ik hier zo lang zou blijven wonen. Ik ben professioneel artiest. Ik heb ook al mijn hele leven lang les gegeven. En ik ontdekte dat mijn talent in België ook gewaardeerd werd, dus ben ik ook hier les gaan geven. Ik ontdekte dat de manier waarop ik het liefste les geef, niet het conventionele type schilderles is. Het gaat mij er veel meer om, dat mensen leren hoe ze met kleuren en met verf kunnen spelen."

"Mijn eerste ontmoeting met mensen uit het Westen - om het zo maar te noemen - was in Nigeria, toen ik nog jong was. Er kwamen mensen uit Alabama, uit de Verenigde Staten, als zendelingen. Mijn vader werkte met hen samen. De eerstvolgende ontmoeting met 'Westerse' mensen was hier in België, toen ik hier 23 jaar geleden kwam wonen. Maar mijn ouders hebben mij altijd geleerd dat alle mensen gelijkwaardig zijn, en dat je verder moet kijken dan de buitenkant; je moet mensen respecteren voor wie ze zijn. Dus ben ik zowel in Nigeria als in België

steeds op zoek gegaan naar manieren om dichterbij mensen te komen, ook als je met vooroordelen te maken krijgt. In België raakte ik betrokken bij een aantal multiculturele projecten. Zo konden mensen mijn cultuur leren kennen en leerde ik de Belgische cultuur kennen. Dat gaat voor mij van twee kanten. Integratie is niet dat alleen ik, als migrant, me integreer in deze samenleving. Het betekent ook dat mensen zich integreren in mijn cultuur. Het moet van twee kanten komen, als kleuren die samenkomen. Geel moet niet rood worden, maar samen worden ze oranje. Door integratie met elkaar - in de ware zin van het woord - krijg je meer kleuren.”

“Ik voel me daarin een ambassadeur van Nigeria. Ik vertegenwoordig mijn land, zodat andere mensen die mij ontmoeten een idee kunnen vormen van hoe Nigeria is. Zo heb ik mensen echt kunnen ontmoeten in de tijd dat ik nu al in België woon. Daar geniet ik van. Die echte ontmoetingen heb je ook nodig; je kunt pas voorbij het uiterlijk zien als je elkaar beter leert kennen.”

“Toch heb ik tijdens mijn leven hier in België vaak de ervaring gehad dat mensen je niet voor vol aanzien vanwege je huidskleur of afkomst. Dat kun je racisme noemen, al vind ik dat een groot woord; het is ook een woord dat conflict oproept. Zoals ik het zie, komen vooroordelen vanwege je uiterlijk door domheid, luiheid en blindheid. Mensen zien zichzelf niet als racist, maar kunnen zich intussen wel dom, lui en blind gedragen. Door die blindheid kun je niet écht zien wie die ander is. Ik moet daarbij denken aan het verhaal van Jezus die een blinde geneest. Dat gaat in etappes. De eerste keer dat Jezus die blinde aanraakt, ziet hij mensen als bomen. Pas bij de tweede aanraking ziet hij écht. We hebben die tweede aanraking nodig om van onze blindheid te genezen.”

“Zo heb ik wel eens meegemaakt dat ik een restaurant binnenkwam en direct aangesproken werd door een ober die wilde weten wat ik kwam doen. Dat zou diezelfde ober waarschijnlijk nooit op die manier vragen aan een witte Belg die binnenkomt. Als zwarte word ik dan anders benaderd dan bij een witte zou gebeuren. Dat is dom, lui en blind. Het is ook een gebrek aan werkelijk respect. Dat respect is cruciaal. Ik kom ook wel in het buurtcentrum in Hasselt en daar werkt iemand die mij wel eens voor de grap ‘Zwarte Piet’ noemt. Ik noem hem op mijn beurt ‘Witte Piet’. Daar zijn mensen dan geschokt over; maar het kan omdat wij elkaar wederzijds respecteren. Het gaat er weer om dat we voorbij de uiterlijke verschijning zien.”

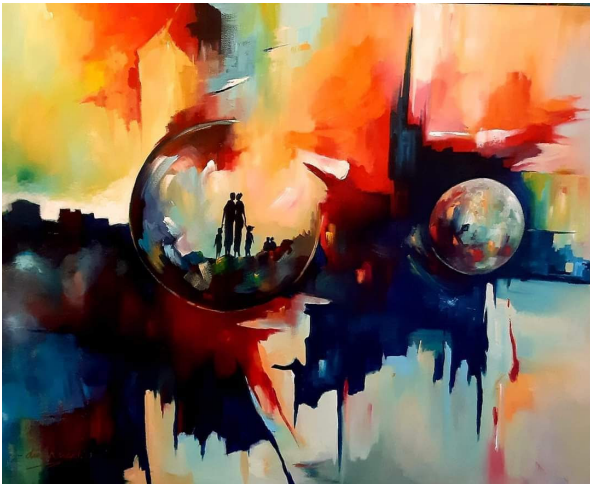
“Dat mensen te dom, te lui of te blind zijn om iemand die er anders uitziet dan zichzelf werkelijk te leren kennen, heeft ook zijn weerslag op de samenleving. Sommige mensen schrijven graag allerlei problemen waar ze mee te maken krijgen - van werk, wonen en dergelijke - toe aan immigranten. En er zijn politieke partijen die dat dan weer gebruiken om stemmen te winnen. Dan kijk je dus tegen mensen aan als ‘immigrant’; zonder dat je verder kijkt naar hoe iemand werkelijk is. Ik heb bijvoorbeeld een man gekend, een zwarte, die manager werd bij een internationaal bedrijf in Antwerpen. Hij had een BMW als auto, vanwege zijn werk. Daarin bracht hij ook zijn kinderen naar school. Dat gaf jaloezische reacties; het werd raar gevonden dat hij als zwarte man in een BMW reed. Het ging zelfs zo ver dat ze zijn zoontje van zes vroegen wat voor werk z’n vader deed; dat vroegen ze aan een kind van zes jaar! Andere reacties waren ronduit hatelijk. Zo kwam hij op een bepaald moment terug bij zijn auto en had iemand er een grote kras op gemaakt. Als hij wit was geweest, zou dat allemaal niet gebeurd zijn...”

“Vooroordelen zijn hardnekkig... Ik merk het soms toch ook bij mensen die voor de eerste keer komen om schilderles te volgen. In eerst instantie schrikken die soms: hé, wat raar, een zwarte als

schilderleraar. Maar als we elkaar beter leren kennen, verandert dat. Eén van die leerlingen zei me zelfs na vier jaar: 'ik ga alleen uit jouw schilderklas weg als jij me daar niet meer wilt hebben!'. Ik houd ervan om vooroordelen te ontcrachten. Dat doe ik door mijn schilderlessen maar ook door andere projecten op te zetten. Mensen zijn dan vaak stomverbaasd als daar een zwarte achter blijkt te zitten. Zo kun je ze hopelijk een beetje wakker schudden."

"Van mijn vader heb ik geleerd dat Christen-zijn in de eerste plaats gaat over je daden. Dit geloof heb ik meegenomen naar België. Mijn geloof is in die 23 jaar niet zozeer veranderd; wel is het sterker geworden. Als Christen moet je 'Christ-like behaviour' laten zien. Het laatste deel van Mattheüs 25 is voor mij belangrijk: ik had honger en je gaf me te eten, ik had dorst en je gaf me te drinken.... Dan maakt het niet uit of je in Nigeria leeft of in België, onder christenen, moslims, boeddhisten of wat dan ook. Mensen moeten aan je gedrag kunnen zien dat jij Christen bent, daar gaat het om. Het gaat om liefde en ook om ondersteuning van elkaar; want vandaag ben ik misschien zwak en jij sterk, en morgen is het andersom. Dat is gemeenschap: elkaar ondersteunen."

"In mijn schilderlessen probeer ik zo ook met mijn leerlingen om te gaan. We beginnen de les altijd met een paar minuten meditatie. Een keer voelde ik me door de Geest gedreven om mijn leerlingen voor te stellen om met gebed te beginnen. Eén van de leerlingen was hier heel erg op tegen. Later kwam ik er achter dat haar man ernstig ziek was en dat zij vanuit haar eerdere ervaringen met vooral de katholieke kerk een bepaald idee van bidden had gekregen, dat haar tegenstond. Maar bidden is juist: communicatie van jouw geest met de Geest van God. Zo kwamen we er in ieder geval met elkaar over in gesprek. Op deze manier probeer ik niet alleen een ambassadeur te zijn van Nigeria, maar ook van Christus."

Een schilderij: in de veelkleurigheid zult u in de toekomst direct de stijl van Martin herkennen!

Zelf zegt hij hierover:

'Ik zie mensen, een familie, met in de verte hun knuffelcontacten in een bubbel in de Coronatijd, maar in de verte zie ik een andere bubbel, dat lijkt op de aarde. Maar het universum is toch hoopvol gekleurd: We will meet again When the danger is over?'

De Bijbel aan het woord

Handelingen 10: de vooroordelen van Petrus

Martin Oluwadiran weet uit eigen ervaring hoe vooroordelen een muur kunnen opwerpen tussen mensen. Dat is geen nieuw verschijnsel; tweeduizend jaar geleden kwam dat ook al voor.

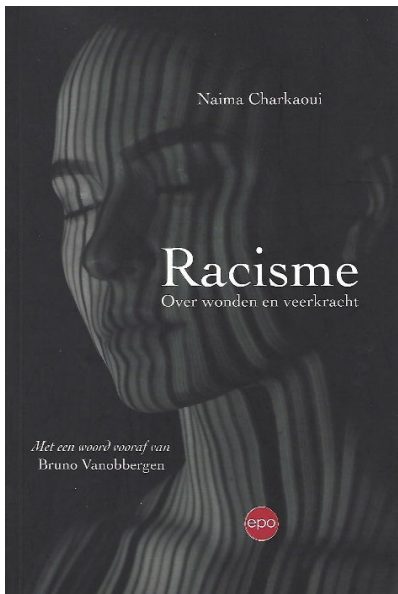
In Handelingen 10 lezen we hoe Petrus, als gelovige jood, zich verre wil houden van alles wat volgens de joodse wetten onrein verklaard is. Op het moment dat zich dit verhaal afspeelt, zijn de volgelingen van Jezus nog zonder uitzondering zelf ook joden; het Christendom is in wezen begonnen als een joodse sekte. De Romein Cornelius, die Petrus uitnodigt om naar hem toe te komen, zal om twee redenen voor Petrus 'onrein' zijn geweest. Ten eerste om religieuze redenen: Cornelius was een heiden, iemand van wie in ieder geval de voorouders geloofden in andere goden dan de God van Israël. Ten tweede op politieke redenen: Cornelius was een Romein en diende in het Romeinse bezettingsleger. Om beide redenen zal Petrus zich - normaal gesproken -

ver hebben gehouden van de man die hem nu uitnodigt. Vóór de uitnodiging Petrus bereikt, heeft hij echter een droom. Hierin laat God hem verstaan dat het niet aan de mens is om een ander mens onrein te verklaren. Dit haalt Petrus over de streep. Hij zet zich over zijn vooroordelen heen en gaat in op de uitnodiging van Cornelius. En als hij deze Romein dan van aangezicht tot aangezicht ontmoet, spreekt hij het ook uit: “Nu begrijp ik pas goed dat God geen onderscheid maakt tussen mensen, maar dat hij zich het lot aantrekt van iedereen, uit welk volk dan ook, die ontzag voor hem heeft en rechtvaardig handelt.”

Racisme

Over wonden en veerkracht, Naima Charkaoui

Enkele gedachten bij het boek

In de brochure van KidS wordt dit boek al genoemd bij het lijstje: verder lezen. Ik las het en wil graag enkele gedachten over en nav dit boek doorgeven.

Een ervaring: Mijn moeder woonde na de dood van mijn vader in 1987 een paar jaar op den buiten... Wij gingen regelmatig op bezoek samen met ons in onze schoot geworpen kind. Een klein zwart jongetje, de harte dief van de hele familie. Toen we een keer samen met hem naar de lieve overburen gingen werd hij door de Jef met een zwaai op de tafel gezet. Als een koninkje op een troon. Mieke en Janneke reageerden verrukt en kroelden door zijn krulletjes, streelden zijn gezichtje en zijn armpjes... Daarop zei Mieke...ach ach 't is zund...zo spaitig da ge dat nie wit kunt maken... Ons jongetje lachte haar vrolijk toe...ik stond wat stommig te kijken... We dronken een tasje koffie en staken de straat weer over... Thuis...naar oma.

Racisme? Ondertussen is het jongetje van toen een volwassen man geworden. Opgegroeid in een liefdevolle familie. Toen ik hem dit verhaal vertelde zei hij: 'vind je dat racisme? Ik niet. Die mensen hadden gewoon nog nooit een zwart kind gezien. Dat mag je hen niet kwalijk nemen'. Ik ben het voor de zoveelste keer niet met hem eens. Niet over dit onderwerp. Ik ben meer beïnvloed door de verhalen over racistische bejegening van zoveel zwarte en zgn gekleurde jongere en oudere mensen hier bij ons, dan door mijn eigen in de schoot geworpen zoon. Soms denk ik wel eens dat in mijn opvoeding de gedachte dat de meeste mensen deugen tot in ieder geval één blinde vlek hebben geleid.

Het boek van Naima Charkaoui is een helder geschreven pleidooi om zowel micro- als macrokwetsingen te (h)erkennen. O ja, natuurlijk zijn er veel meer getuigenissen te lezen van slachtoffers van racisme. Op allerlei fora, sociale media en in boeken. Maar dit boek analyseert...graaft door...woelt op. Maakt onderscheid tussen racistische gedragingen en overwegingen en flagrant racisme, dat ook gewelddadig kan zijn. Als mensen zeggen : 'ik ben geen racist, maar...!', dan spitst de schrijfster haar oren en legt de vinger op de wonde. Racisme dekt in dit boek een brede, maatschappelijke lading. Racisme gaat altijd over mensen indelen in categorieën op basis van hun afkomst, zogenaamd raciale fysieke kenmerken of geloofsovertuiging, en dit binnen een sociale machtsverhouding. De uitingsvormen zijn heel divers. Het gaat zowel over geweld en discriminatie als over stereotypen en vooroordelen, racisme kan al dan niet slecht bedoeld zijn (en Mieke bedoelde het zeker niet slecht...) en speelt zich af op zowel individueel als maatschappelijk niveau. Het toont zich op veel verschillende manieren.

Als beeld gebruikt Charkaoui een ijsberg. Het topje zijn de grove uitwassen die iedereen herkent als racisme en die een grote meerderheid veroordeelt. Daarover gaat de wetgeving. Maar onder de waterlijn speelt zich veel meer onzichtbaar ook van alles af dat met racisme te maken heeft en dat door hen die er slachtoffer van zijn feilloos aangevoeld wordt. De mechanismen zoals beeldvorming en stereotypen. En ook deze kunnen kwetsen. Misschien op micronivea, maar daarom niet minder pijnlijk en ingrijpend.

Op deze lijn zet de schrijfster haar pleidooi verder en helpt zij de lezer om zonder omhaal van woorden te leren aanvoelen wat racisme (al of niet goed bedoeld) doet aan jonge en oude mensen. Hoe zij erdoor worden gevormd en wat dat voor maatschappelijke consequenties heeft. Een goed leesbaar leerboek. Het leest als een roman, die je meeneemt in haar plot. Ga ervoor zitten en lees dit boek... Je begrijpt opeens waarom spreken over 'onze zwartjes' - waarschijnlijk dierbaar en goed bedoeld - toch pijnlijk kan zijn.

Naima Charkaoui, *Racisme, over wonden en veerkracht*, Berchem, EPO vzw 2019

Tenslotte

We hopen dat u deze bijdrage aan de Internationale dag tegen Racisme heeft kunnen smaken. Dat u uitgedaagd bent om verder te denken, te praten, te luisteren, te ontmoeten... De brochure van KidS kan hierbij een goede hulp zijn.

Als u vragen hebt kunt u die altijd stellen aan één van de leden van MiSaG: Lianne de Oude, Heleen Ransijn, Tetty Rooze, Marc Loos, Rob van Drimmelen (namens KidS) en Ina Koeman. We hopen in de toekomst vaker een DOORDENKERTje te plaatsen. De eerstkomende is ivm de Internationale Vluchtelingendag op 21 juni.

Graag sluiten we af met de woorden van Martin: 'We'll meet again when the danger is over...'

De werkgroep Migratie, Samenleven en Geloven